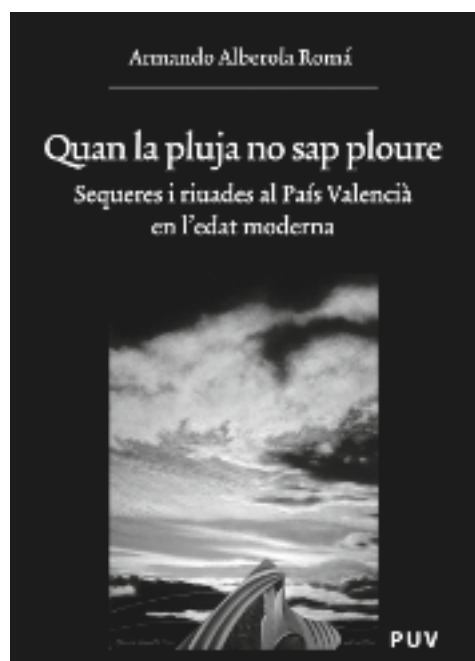

Els valencians del vuit-cents i el clima (sempre canviant)

Durant vora tres dècades Armando Alberola ha centrat el seu esforç investigador en la lluita dels valencians de l'època moderna per adaptar-se a les condicions d'aridesa i irregularitat pluviomètrica del món mediterrani. Aquest bagatge, dispers en nombroses publicacions, ara guanya presència i coherència presentat en forma d'assaig històric.

QUAN LA PLUJA NO SAP PLOURE

ARMANDO ALBEROLA ROMÀ

251 PÀGINES / 978-84-370-7624-9 / 18 EUROS

PUV, VALÈNCIA, 2010

El segle XVIII marcà una inflexió en el comportament climàtic observat a Europa. Després d'un llarg període fred, conegut com la Petita Edat del Gel, les temperatures iniciaren un suau ascens que sembla lleument accelerat als nostres dies. El canvi de tendència, unit a la concurrència d'events extraordinaris –sequeres i inundacions principalment– causà considerables problemes a una societat bàsicament agrícola i en conseqüència, molt dependent de la meteorologia.

De com els valencians d'època moderna s'adaptaren als rigors d'un clima equívocament percebut com a bondadós, Alberola ja havia deixat constància en treballs centrats en terres alacantines, particularment en la plurisecular tasca que portà al desenvolupament de l'horta d'Alacant, nodrida pel magnífic embassament de Tibi. Aquesta llui-

ta centra el primer dels quatre capítols del llibre, que s'endinsa posteriorment en la descripció de les dues situacions extremes més recurrents, la reiteració de llargs períodes extremadament secs i el sobtat impacte de les pluges torrencials i els desbordaments fluvials. Alberola examina ací l'impacte del clima sobre el sistema productiu i la resposta de la societat del vuit-cents, a cavall entre el recurs als sermons i les rogatives *pro pluvia* i unes primerenques memòries científiques sobre meteorologia.

Més avant, la ciutat de València i la seua defensa front les revingudes del Túria és objecte d'una anàlisi detallada, centrada en un episodi concret, les riuades de la tardor del 1776. El 23 d'octubre i els dies 4 i 5 de novembre el riu Guadaluviar experimentà dues importants crescudes, els efectes de les quals foren magnificats per centenars de troncs que les *companyes* de ganxers transportaven riu avall des de Santa Cruz de Moya. Es tracta d'un text publicat per l'autor a la Revista de Historia Moderna al 2005, ací lleument modificat per ajustar-se al decurs del llibre. En ell es posa de relleu un conflicte històric entre una activitat econòmica de beneficis immediats i la prevenció del risc d'inundació, un debat que dissortament presenta encara una recurrència massa freqüent: recor-

dem per exemple, les recents discussions sobre l'urbanisme i les inundacions al tràgic episodi del riu Girona de 2007.

El darrer bloc del llibre se centra en un període molt concret, el darrer quart del segle XVIII, una etapa caracteritzada per la concurrència de fenòmens extrems coneguda pels historiadors del clima com l'*anomalía de Maldà*. Alberola documenta aquest episodi a partir de les notícies de diversos events a terres valencianes i a la resta de la península Ibèrica. Les dificultats generades per la successió inusual de sequeres, pedregades i riuades es descriuen en paral·lel als entrebancs trobats per la política de reformisme agrarista llavors engegada per Jovellanos.

El llibre pren versos de Raimon com a fil per cosir títol, introducció i conclusions: «la pluja no sap ploure... Qui portarà la pluja a escola». Sense desmerèixer la llicència poètica, emperò, la lliçó que ens deixa entre línies l'autor és clarament la contrària: deixem que ploiga com siga i fem que vagen els homes a escola.

□ Carles Sanchis Ibor
Lletres Valencianes, n° 29